

Kulturális-közéleti havilap, harminckilencedik évfolyam

2012 november Tanulmány

Debreczeni József: „Rendőrterror”, „statárium”

Részlet a szerző A 2006-os őszi című új könyvéből, amely ez év novemberében jelenik meg a De.hu Kiadó gondozásában.

A tévé ostroma – főleg annak sikere – aligha szerepelt a Fidesz forгатókönyvében. Mondhatnánk, a nagyravágyó bűvészinak egy olyan szellemet sikerült kiengednie a palackból, amelyik erősebb volt, mint gondolta. De nem mondjuk, mert a jelek szerint mégiscsak rendelkezésre álltak és valami módon működtek is azok a varázsigék, amelyek szeptember 19-én éjjel egy óra körül alkalmasak voltak a pusztító erő megfékezésére.

De vajon hol tartózkodott ezen az éjszakán a párt vezére?

Mint láttuk, szeptember 17-én, a robbantás délutánján, Brüsszelbe repült. (Kell ennél jobb alibi?) Ám tudjuk azt is, hogy kinti programját megszakítva másnap estére hazaérkezett. 21 óra 13 perctől ez a tudósítás volt olvasható a neten: „Az Index riportere többet akart tudni, ezért SMS-ben négy fideszes informátorának tette fel a következő kérdést: hova és mikor érkezik Orbán Viktor? A válaszok a következők voltak: – Nem tudom. – Ich weiss nicht. – Már otthon van. – Este és haza. Holnap reggeltől dolgozik.”¹ Tétélezzük föl, hogy Orbán nem tért aludni negyed tízkor. Tán az sem életszerűtlen föltételezés, hogy a Hírtévé adását nézte, és az éjszaka folyamán esetleg egy-két telefont is lebonyolított...

Mi sem illusztrálja jobban a 2006-os őszi körül gomolygó közbeszéd hamisságát, mint az, hogy százféléképpen megkérdezték már: hol volt, mit tett, hogyan befolyásolta az eseményeket Gyurcsány, de senki se firtatta ugyanezt Orbán vonatkozásában. Pedig a valódi kérdés az utóbbi. Amiről nem rendelkezünk konkrét információval.

Mielőtt megnéznénk, hogy kezdett el dolgozni a fideszes vezér kedden a nyilvánosság előtt, vizsgáljuk meg a szeptember 17–18–19-i események néhány egyéb körülményét. Mint tudjuk, a botrány kirobbantásakor a legfőbb rendőri vezető, az ORFK parancsnoka sem tartózkodott Magyarországon. *Bene vezérőrmagy* olyan távol volt, ahonnan nem térhetett haza hétfő este: Rio de Janeiróban egy rendőri konferencián vett részt. Magyar idő szerint kedd reggel tájékoztatta őt Szabadfi Árpád az események elfajulásáról, s bár rögtön intézni kezdte repülőjegye átcsekkolását (Latin-Amerikában ez nem olyan egyszerű), csak szerda este érkezett a Ferihegyi reptérre, két álszállás után (Sao Paulo, Frankfurt).² A robbantók tehát ilyen szempontból is jól időzítették az őszi bomba gyújtószerkezetét.

Noha 2004 szeptemberében az új kormányfő tette az ORFK élére, Bene nem számított a szocik emberének. Olyannyira nem, hogy a Fidesz is támogatta a kinevezését,³ ami nem volt tipikusnak mondható. Bene átszervezte a rendőrség vezetését. Az országos főkapitánynak addig két szakmai helyettese volt: egy *bűnügyi* és egy *közbiztonsági*,⁴ 2006-tól már csak egy *általános*: a főkapitány-helyettesi posztot az események kirobbanásakor épp 62 napja betöltő Szabadfi Árpád. Szabadfiról nemcsak az tudható, hogy nem rendelkezett a közbiztonsági, azaz a rendvédelmi irányításhoz szükséges szaktudással (biztosítás, tömegosztatás, csapaterős tevékenység), hanem azt is, hogy egy időben politikai szerepet vállalt. Méghozzá 1998 és 2002 között. Nem akármilyet. Az egészségbiztosítási pénztárat felügyelő államtitkár, *Selmeczi Gabriella kabinetfőnökeként* ő tett följelentést Cser Ágnes, az OEP eltávolított vezetője (és mások) ellen.⁵ A botrány és az erőszakos tiltakozások előkészítői tehát olyan időpontban robbantották ki az eseményeket, mikor a magyar rendőrség fölött nem diszponált szakmailag kompetens parancsnok, aki meg diszponált, arról tudni lehetett, hogy politikailag nem a kormány elkötelezettje.

Érdeemes elolvasni a 2010-es vizsgálóbizottsági meghallgatások jegyzőkönyveit, amelyekből kiderül, hogy a fideszes, jobbikos héják melyik rendőrhöz hogyan viszonyulnak. Milyen hangot ütnek meg vele szemben, mennyire firtatják a felelősségét, vádolják-e ezzel-azzal, vagy éppen kesztyűs kézzel bánnak vele. Nos, Szabadfi az utóbbi kategóriába tartozik. De ha már itt tartunk: oda tartozik Mittó Gábor, a tévéostrom negatív hőse is, aki szép karriert fut be az Orbán-rezsimben: 2010 őszi kinevezik a BRFK Közrendvédelmi Főosztályának élére. Miközben a közrendet (kezdetben sok hibával, ám elszántan s egyre eredményesebben) védő Gergényi Péter ellen bűnvádi eljárás folyik,

előjárói kötelesség elmulasztása jogcímén. Az ő szeptember 18-i tevékenységét keményen bíráló *Ignác István* (lásd: *Ignác-jelentés*) ma szintén kormányzati posztot tölt be a *Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalának* elnökeként. (Nem tudom megállni, hogy zárójelben ne idézzem, miként nyalt be Ignác a bizottságnak: „Tisztelt Elnök Úr! Hölgyeim és Uraim! Nagyon szépen köszönöm a meghívást. Én – ellentétben másokkal – örülök annak, hogy ez a bizottság ezt a munkát megkezdte, és... eredményes munkát kívánok.”⁶) Ignácnál csak *Papp Károly dandártábornok* futott be nagyobb karriert az új Fidesz-érában. Bene őt annak idején a 2006. október 23-i (a fideszes mitológiában utóbb szakrális jelentőségűvé nőtt) események kivizsgálásával bízta meg. Az általa vezetett bizottság pedig legalább olyan szigorúan ítélte meg Gergényi és mások tevékenységét, mint az Ignác-féle. Pappot (aki ma már vezérőrnagyi rangban szolgál) 2010 tavaszán az ORFK második emberévé ütötte Pintér belügyminiszter. 2011-ben már Navracsics miniszteri biztosa volt, s többek között Orbán sokadik „nemzeti konzultációját” koordinálta az igazságügyben, majd visszakerült a Belügyminisztériumba, ahová Orbán nevezte ki (Pintér javaslatára) az új közmunka programot irányító helyettes államtitkárrá. Ma a rendőrség átszervezéséért felelős miniszteri biztos. (Ez utóbbi formálisan kisebb sarzsi, ám Papp a legfontosabb bizalmi feladatot hajtja végre 2012 nyaratól: a rendőri vezetést teljes mértékben lefejező, az egész országra kiterjedő tisztogatások levezénylését.)⁷

Az Ignác- és a Papp-bizottságot Bene állította föl nyílt paranccsal szeptemberben, illetve októberben. Mindenképp furcsa, hogy az előbbi személyében Gergényi riválisára bízta a vizsgálatot, aki a nyilvánosság előtt se titkolta, hogy a budapesti főkapitány székére aspirál. Akadt rendőr, aki a bizottság előtt is kétségbe vonta Ignác kompetenciáját,8 négy szemközt pedig többen odáig mentek, hogy e vizsgálatok célja nem az igazság kiderítése volt...

Fentieket senki se olvassa holmi összeesküvés-elmélet részeként. Ha másért nem, azért érdemes volt ideiktatnom ezeket a tényeket, hogy ne fogadják gyanakvással a rendőrök mentegetéseiként e könyv azon hivatkozásait, amelyek az Ignác- és a Papp-jelentésre utalnak. A fideszes és a jobbkios képviselők mindig nagy respektussal szóltak ezekről a jelentésekről.

De térjünk vissza 2006. szeptember 19-re, a tévéostrom másnapjára, mindenekelőtt a vezető politikusok reakcióira. A kormányoldal keddre rendkívüli vitanapot kezdeményezett a történetek nyomán (*szánalmas ötlet volt*), ám a fideszesek ezt elhárították. Végül született egy négy párti politikai nyilatkozat „Az erőszak ellen a békességért”, amit ők is megszavaztak. Álságos módon. Miért mondom ezt? Többek között az alábbiak okán:

Orbán délután sajtótájékoztatót tart a Fidesz-székházban. Itt leszögezi: Gyurcsánynak mennie kell, a jelenlegi kabinetet szakértői kormánynak kell felváltania. Az erőszaktól természetesen elhatárolódott. Úgy általában. A tévéostromra vonatkozó konkrét kérdésre azonban ezt felelte: „*A felháborodás jogos, de nem az autók, nem a rendőrök, nem a tűzoltók és nem a tévé épülete tehetnek a Gyurcsány-csomagról.*”⁹

Ez világos üzenet: nem az erőszakkal van baj, hanem azzal, hogy célt tévesztett.

A nap végén Orbán az MTV Este című – persze rekordnézettségű – műsorának vendége. Honlapja így summázza ott kifejtett álláspontját: „A Fidesz... egyértelműen elítéli az erőszakot. Arra a műsorvezetői felvetésre, hogy a Fidesznek felelőssége van a hétfői esti tüntetés erőszakba torkollásában, leszögezte: a kialakult helyzetért Gyurcsány Ferencet terheli a felelősség. *Nem gondolhatta senki, hogy a bevallott hazugságokat, adathamisításokat az emberek majd megtapsolják.* Ha azt keressük, hogy miért mennek, és miért vannak ma is... az utcán, ha ennek az okát, eredőjét (*sic!*) keressük, az egy személyben, a miniszterelnök... Szerintünk ma Magyarországon felhatalmazás nélküli kormányzás zajlik...”¹⁰

A legsúlyosabb – Orbán valódi szándékait a leginkább kifejező – mondat azonban ez: „*az emberek ne húzódnak meg a házaikban, hanem védjék meg az érdekeiket.*”¹¹ Még hozzátette: „A Fideszre... mindig számíthatnak, minden erőszakkal szemben meg fogjuk védeni az embereket.” (Muszáj jeleznem: nem „az embereket”, hanem a rendőröket érte erőszak, melyet a Fidesz nyilvánosan szított, a háttérből pedig szervezett.)

Hogy a körmönfont orbáni mondatoknak mi a valódi értelmük, azt jól érzékelteti a másik jobboldali ellenzéki párt elnökének reakciója. Dávid Ibolya a fideszes vezér nyilatkozatai nyomán közleményt bocsát ki *Felhívás a magyar jobboldalhoz* címmel: „Orbán Viktor... élete egyik legfelelőtlenebb nyilatkozatát tette. Minden demokratikus érzelmű, az alkotmányt, a rendet tisztelő állampolgár azt várta a Fidesz elnökétől, hogy elítéli a tegnapi éjszakai köztörvényes bűncselekményeket, a vandalizmust; felelős politikusként visszahívja a Fidesz híveit az utcákról, és lemondja a szombatra meghirdetett nagygyűlést... A magyar jobboldal válaszüthöz érkezett. Vagy összefogunk, és az Országgyűlés falai között teszünk meg mindent azért, hogy a magyar politika újra őszinte és felelősségteljes legyen, vagy kiszolgáltatjuk az ország polgárait a parttalan erőszaknak... Ebben a helyzetben felelőtlen és érthetetlen Orbán Viktor magatartása, aki továbbra is arra biztatja az embereket, hogy »ne húzódnak meg a házaikban«, maradjanak az utcákon. Ezzel a Fidesz elnöke nemcsak a magyar jobboldal jövőjét, hanem a magyar parlamentarizmust is veszélyezteti.”¹²

Orbán másnap, a Hírtévé stúdiójában, az övéi előtt persze rátesz még egy-két lapáttal: „Magyarország számára

kiderült: rútol becsapták, az embereket az orruknál fogva vezették... A nyilvánosságra került felvételen obszcén szavakkal gázol Gyurcsány Ferenc a magyar emberek személyes és nemzeti önbecsülésébe. Ezek az új tények idézték elő a jelenlegi helyzetet... *Minden megütközést megértéssel fogadok... így még nem beszéltek velünk.*”¹³

Az Indexnek ezt mondja: „Én a kormányt *illegitimnek* tekintem, de nem tekintem illegálisnak.”¹⁴ (A második tagmondat csak a szokásos „itt a piros, hol a piros” játék, hisz Orbán folyvást így beszél: a kormánynak nincs felhatalmazása, nincs joga arra, amit tesz stb.)

Ezen a ponton idézzük Tóth Mihálynak, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem büntetőjogász professzorának véleményét. Előjáróban megjegyzem: Tóth nem vádolható a baloldali kormány melletti elfogultsággal. Ezt nemcsak oktatási intézménye jelzi, de az is, hogy az első Orbán-kormány idején az Igazságügyi Minisztérium helyettes államtitkára volt. Mégis így beszél 2006. szeptember 21-én az ATV-ben, Friderikusz Sándor esti műsorában: „Nagyon veszélyes és felelőtlen politikusi magatartásnak tartom, ha valaki azt sulykolja a közvéleménybe... hogy a kormány illegitim, erkölcsileg vagy gyakorlatilag megsemmisült... Mert hogyha ezt teszi... akkor legitimálja azokat a magatartásokat, amelyeket tegnap meg tegnapelőtt láthattunk. Mert segíti egy olyan öngazoló nézetrendszer kialakulását, hogy akkor én viszont, ha a kormány illegitim, mindent megtehetek.”¹⁵

Számos nyilatkozatot idézhetnék még ezekből a napokból. Az utolsót nemcsak azért iktatom ide, mert szépen rimel Orbán (és Sólyom) szavaira, hanem mert körmönfonságában és álságos mivoltában se marad el a fideszes vezér szövegei mögött: „Az elmúlt napok erkölcsi válságában nem maradhatunk szótlankok... Hazugságra egészséges társadalom nem épülhet... Ezért a megoldást az erkölcsi megújulás... szellemében kell keresni... Határozottan elítéljük a törvényellenes randalírozást, bárholnan eredjen is. Ugyanakkor fontosnak tartjuk a szólás- és gyülekezési szabadság demokratikus alapjainak tiszteletben tartását.”¹⁶

Kénytelen vagyok hozzáfűzni a *Magyar Katolikus Püspöki Konferencia* szeptember 20-i közleményéhez, hogy a törvényellenes randalírozás nem *bárholnan* eredt, hanem egy irányból; a szólás- és a gyülekezési szabadságot pedig az égvilágon semmi sem veszélyeztette akkoriban (épp ellenkezőleg: a rendőrség sajnos még az utóbbival törvénytelenül visszaélők tüntetéseit sem oszlatta föl).

Nem csoda, ha ilyen körülmények között a tévéostromot követő napokban se áll helyre a rend, politikai konszolidációról pedig még kevésbé beszélhetünk. A Kossuth teret továbbra is (október 23-ig) megszállás alatt tartják a „békés tiltakozók”. A hangadók a szélsőséges és extrém jobboldal kétes figurái közül kerülnek ki; gyűlölettel teli – sokszor antiszemita – megnyilvánulások történnek, radikális jelszavak hangzanak el, nyílt agitáció és szervezkedés zajlik az alkotmányos rend ellen. (Az önkormányzati választások kampánycsendjének hétvégéjén – az igazság és a törvényesség még nagyobb dicsőségére – a „választási gyűlést” „kulturális rendezvényé” minősítik át az arra illetékesek.) A közepes és annál nagyobb vidéki városokban minden áldott este több száz vagy több ezer fős tüntetéseket szerveznek – zömmel fideszes, illetve polgári körös aktivisták. *Ezt a politikai hátországot tudhatják maguk mögött a randalírozók*, akik a tévéostrom után még három estén – 19-én, 20-án és 21-én – folytatják erőszakos utcai akcióikat. (A hírtévéseket ekkorra helyre teszik: már nem beszélnek „forradalmárokról”, ám az továbbra se kétséges, hogy melyik oldalon állnak.) A rendőrség azonban napról napra gyorsabban és határozottabban számolja föl a zavargásokat, így a közrend néhány nap alatt megszilárdul a Belvárosban.

Ezek a napok utóbb meghatározó jelentőségűekké válnak a 2006-os ősz megítélését illetően. Ezek alapozzák meg (az október 23-án történtek pedig fölerősítik) azt a narratívát, miszerint az egész eseménysor jellegét, karakterét, lényegét a rendőri, a hatósági, az állami erőszak határozta meg. Amely jellemzően és alapvetően védtelen, ártatlan, csupán törvényes jogait gyakorló polgárok ellen irányult, így nem egyszerűen törvénytelen volt, de a hatalmi önkény megnyilvánulása is. A „diktatúra” támadása a „demokrácia” ellen. A jelen fejezetben tárgyalt három nap rendre efféle címszavakat kapott e különös politikai nevezéktanban: „bosszúhadjárat”, „megtorlás”, „hajtóvadászat”, „embervadászat” – és persze a címben szereplő „rendőrterror” meg az ügyészség és a bíróság munkáját minősítő „statárium”. (A jelzőket direkt nem idéztem.)

Ez az interpretáció nemcsak a jobboldali (fideszes, jobbkios stb.) értelmezések fundamentumát képezi, hanem jelentős mértékben meghatározza az ún. *jogvédő* (baloldali liberális, „független értelmiségi”, „független újságírói” stb.) álláspontot is. Ez a közös nevező a Gyurcsány személyes felelősségében való egyetértést is magába foglalja. A különbség csupán stílus- és ízlésbeli: eszerint beszélnek ott „szemkilövető”, „véreskező” stb. zsarnokról, emitt meg ezért ismétlik el minden lehetséges (és lehetetlen) alkalommal, hogy a volt kormányfő csak úgy nyerheti vissza politikai legitimitását (ha egyáltalán...), ha önkritikát gyakorol, és bocsánatot kér a történetekért.

Számos idézettel illusztrálhatnám e narratíva mindkét változatát, ám azok olyannyira elterjedtek a közbeszédben, hogy ettől eltekinthetnek. Ugyanezen okból tekintek el attól is, hogy fölidézzem a szóban forgó napok konkrét – elhíresült – eseteit. A két ártatlanul lefogott, megvert, megvádolt, majd fölmentett, végezetül kártérített *Kruchina fivér* történetét, vagy a szintén oktanul bevitt, majd (a vélhetően cigányos külseje miatt is) durván bántalmazott *Angel Mendoza* perui állampolgár (egyfelől ugyancsak fölmentéssel és kártérítéssel, másfelől a rendőrök elleni büntetőperrekl zárult)

kálváriáját. Ezekről és még pár esetről sokszor nyilatkoztak a TASZ vagy a Helsinki Bizottság képviselői (Schiffer András, Kőszeg Ferenc), nem beszélve a Nemzeti Jogvédő Alapítványról (Gaudi-Nagy Tamás) meg a Civil Jogász Fórumról (Morvai Krisztina). Sokat cikkezett róluk az ún. tényfeltáró sajtó (Bodoky Tamás és mások), az interneten ezrével található ezekkel kapcsolatos cikkek, blogbejegyzések, fotók, videók. Aki az olvasók közül netán nem ismeri ezeket, vagy föl akarja idézni a *mindig az áldozatok szemszögéből, az ő beszámolóik alapján bemutatott* részleteket, az bőven talál ehhez anyagot. Ajánlom például a Göbolyös Soma-díjjal kitüntetett Bodoky Tamás könyvét, a *Túlkapásokat*, melynek anyagát az Indexen korábban közölt publikációi képezik.¹⁷

Ne legyen félreértés: személy szerint minden ártatlan áldozattal messzemenően szolidáris vagyok. Addig a pontig, amíg sérelmeik képviselete nem válik a 2006-os őszi történetének meghamisítását célzó tudatos szerepvállalássá. Messzemenően elítélem továbbá a hatalom, a hatóságok, a rendőrök által elkövetett törvénytelenégeket. Teljes mértékben egyetértek a rendőrséget felügyelő volt miniszter, Draskovics Tibor szavaival:

„Van egy jogállami alaptétel: aki bűncselekményt követ el, legyen rendőr vagy nem rendőr, annak ezért... a bűncselekmény elkövetésekor hatályban lévő törvényeknek megfelelően felelnie kell. Az egész igazságszolgáltatási apparátusnak az a dolga, hogy ezt az elvet érvényre juttassa. Ez 2006 őszén éppen úgy érvényes... kellett... legyen, mint előtte meg utána. Aki a 2006-os őszi eseményekben megsértette a törvényt, akár úgy, hogy rendőrré támadt, akár úgy, hogy rendőr az indokolt mértéket meghaladóan vagy... indokolatlanul alkalmazott kényszerintézkedést, neki azért felelnie kell. Hozzáteszem, a társadalom erkölcsi mércéje tekintetében a rendőrrel szemben – helyesen! – még magasabb is a követelmény, hiszen a kezében hatalom van, meg kényszerítő eszköz van, a polgár kezében meg ilyen értelemszerűen nincs. *[Itt kénytelen vagyok közbeszúrní: ez a normál helyzetben érvényes képlet jórészt a visszájára fordult 2006. szeptember 18-án, és korántsem érvényesült teljes mértékben az azt követő napokban, hetekben sem.]*

Én magam magánemberként is, jogászként is, miniszterként is mindig azon az állásponton voltam, hogy a demonstrációkkal kapcsolatban történt bűncselekményeket ugyanolyan alapossággal kell kivizsgálni, mint minden más bűncselekményt: a felelősséget meg kell állapítani, a megfelelő szankciót pedig érvényesíteni kell.”¹⁸

Mielőtt – amennyire lehet – megpróbáljuk rekonstruálni, mi is történt *valójában* az utcán, a rendőrségen, a büntetés-végrehajtási intézményekben, majd az ügyészségen és a bíróságokon, nézzük meg, hogyan summázza a 2010-ben Gulyás Gergely elnöklete alatt működő parlamenti vizsgálóbizottság 19 jelentése a szóban forgó napok történéseit:

„A rendszerváltozás óta példa nélküli események alapos feltárására *az előző kormány idején nem kerülhetett sor, az elkövetett jogsértések következmények nélkül maradtak, nagy részükről a nyilvánosság nem is értesülhetett... a katonai és egyéb bűncselekmények alapos gyanúja ellenére a számonkérés és a felelősségre vonás teljes egészében elmaradt...*

A rendőrség példátlan és válogatás nélküli brutalitással lépett fel ezekben a napokban. A... történetek nem csupán a rendőrség, hanem *a jogállam teljes intézményrendszerének csődjét* jelentették. Az ügyészség az előzetes letartóztatások indítványozásakor, a bíróság pedig az előzetes letartóztatások első fokon történt elrendelésekor hagyta tömegesen figyelmen kívül az irányadó anyagi jogi és eljárási szabályokat...

A Magyar Rádió udvarán felállított átmeneti »gyűjtőfogházban« az őrizetbe vettek – köztük fiatal nőket – válogatott kegyetlenséggel bántalmazták... Sokatmondó, hogy a bizottsági meghallgatásán még Kondorosi Ferenc, a Gyurcsány-kormánynak az események idején hivatalban lévő államtitkára is »döbbenetesnek«, »embertelen, megalázó bánásmódnak«, »kínzásnak«, »emberiség elleni cselekményeknek« minősítette a történeteket. *[Ez csakugyan sokatmondó, ámde nem a valóság, hanem a szóban forgó államtitkár morális integritása vonatkozásában, amire a későbbiekben még visszatérünk...]*

2006 őszén a jogállamot megcsúfoló eljárások során ártatlan embereket is előzetes letartóztatásba helyeztek. *Ma már senki sem vitatja, hogy 2006 szeptemberében az ügyészség és az első fokon eljáró bíróságok a szabadságkorlátozások indítványozásakor és elrendelésekor súlyos szakmai hibákat követtek el...*²⁰ (Kiemelés – D. J.)

Az olvasó talán el tudja képzelni, milyen egzaltált nyilatkozatokat adhattak elő az albizottság ülésein az olyan képviselők, mint Morvai Krisztina, Wittner Mária, Gaudi-Nagy Tamás vagy Révész Máriusz, ha a „vizsgálat” lezárása utáni (az adott műfaj szabályai szerint tárgyszerűséget igénylő) jelentésben is a fentiekhez hasonló valótlan, sőt extrém állítások szerepelnek. Az alábbiakban nem csupán *vitatni* próbálom ezeket, hanem *halomra dönteni*.

Kezdjük az utcával. Ahol – ugye – csupa ártatlan, békés járókelőt üldözött, fogott el, vert meg és csukott le a bosszúszomjas rendőrség. A valóság ezzel szemben az, hogy a tévéostrom utáni napok éjszakáin is folytatódnak a Belvárosban a tömeges és erőszakos rendzavarások. Csakhogy a rendőri fellépés szeptember 19-étől alapvetően megváltozik. Ellentétben a hamis közhiedelemmel, ez nem azt jelenti, hogy törvénytelené válik – épp ellenkezőleg.

Három tekintetben mutatkozik különbség. A rendőrök a korábbiakkal szemben immár: 1) megfelelő vezetéssel és kellő erővel működnek; 2) tömegoszlató és kényszerítő eszközöket alkalmaznak; 3) a törvény szerint lépnek föl: a kellő fölszólítás után azonnal megkezdik a be nem jelentett, erőszakos demonstrációk föloszlatását.

A Parlament és az MTV-székház biztosítására ekkor már elegendő rendőri erő áll rendelkezésre, ezeknél nem is történik rendbontás (a környező utcák zárása miatt ilyen céllal a tévé közelébe se tud menni senki). A BRFK teljes állománya mellett a műveletekben részt vesz a Rebisz, továbbá négy vidéki csapaterős század. Az összes rendőri erő a BRFK, azaz Gergényi Péter alárendeltségében tevékenykedik. A be nem jelentett, erőszakos megmozdulások fontosabb helyszínei: a Köztársaság tér, a Blaha Lujza tér, a Nyugati tér, a Nagykörút egyes részei, az Andrassy út, a Rákóczi út és a Magyar Rádió környéke.

A legsúlyosabb konfliktus a Köztársaság tér, majd a Blaha Lujza tér környékén alakul ki az első éjszaka folyamán. Mire az agresszív tömeg (ezúttal valóban) megérkezik az MSZP-s párházhoz, záró sorfal fogadja. A rendőrök közlik: ez egy be nem jelentett, törvénytelen demonstráció, nem mehetnek tovább. A válasz: Molotov-koktélok repülnek a rendőrsorfalra.²¹

Nemes Sándor ezredes: „A kiszorítás 0 óra 25 körül indult meg a Köztársaság térről. Ekkor azt hallottuk a rádióban, hogy a Veszprém megyei század két szakaszát a Blaha Lujza téren nagyon megszorítják. Még most is a fülemben hallom a fiatal összekötő tiszt hangját: megölnék bennünket, márványdarabokkal és üvegekkel dobálnak, tiszta üvegzápor van. Annyit mondtam a rádióban, hogy nyugalom, védjék magukat, az erősítés útban van. És valóban folyamatosan mentek az erősítések, mert – bármennyire szégyen bevallani – ha nem kaptak volna erősítést, ugyanolyan csúfos vereség lett volna a vége, mint a televíziónál... A Blaha Lujza téren záporozott a rengeteg mímárvány, meg lehetett látni utána, mert én hajnalban mentem haza átöltözni. Az úgy nézett ki, hogy mondtam, talán még ott is maradtam volna, ha ott vagyok... mert rengeteg sérült volt akkor is.”²²

Az egyik megerősítő alakulat parancsnoka *Gulácsi Sándor ezredes* volt. Mire a Köztársaság terere értek, már nem akadót dolguk, „gyalogmenetet hajtottunk végre... a Blaha Lujza téri kereszteződésbe. Az volt a feladat, hogy a tömeget minél kisebb csoportokra osszuk szét. A József körút felé, a Kossuth Lajos utca felé, illetve a Nyugati pályaudvar felé lehetett szétválasztani... Az a lényeg, hogy a zömnek, akik... erőszakos magatartást tanúsítottak... megpróbáljuk csökkenteni az erejét, hogy minél kisebb létszámban legyenek egy helyen... A Blaha Lujza téri kereszteződésben barikád volt, ott égtek a tárgyak... kukák, székek, padok voltak, mindenfajta eszközt égettek, gyűjtöttek, és valami töméntelen mennyiségű üveget szétverték. Azt nem tudom, honnan szerezhették össze. Ez akkor derült ki, amikor több lónak, mert lovasokat is bevetettek, sérülést okoztak ezek az üvegszilánkok.”²³

Gaudi-Nagy Tamás: „Csak a jegyzőkönyv kedvéért jelzem, hogy 15 ló vett részt, és mind a 15 ló, és több lovas is megsérült: ez is a szakszerűtlen bevetésre utaló körülmény.” A magam részéről jelzem: mindez az ellenállás igen erőszakos voltára is utalhat – esetleg. Gaudi persze leginkább a tüntetők sérüléseiről beszél. A brutális rendőri erőszakról. Erre viszont ezt kell mondanom: a sérüléseiket maguknak köszönheték mindazok, akik nem tettek eleget a törvényes kötelességét teljesítő rendőrség távozásra szólító felhívásainak. „Van egy felszólító kocsis, a vezetője a szakszöveget mondja a tömegnek folyamatosan. Tehát felszólítás a törvény nevében, másodsorra, harmadszorra, közben felajánlanak útvonalakat, hogy melyik irányban javasoljuk elhagyni a területet.”²⁴

A körúti, az Oktogon környéki és a Nyugati téri műveletek után (miközben, mint látni fogjuk, a Bródy Sándor utca környékén is akadnak gondok) hajnalra helyreáll a rend. És ez így megy a következő két éjszakán is, miközben az erőviszonyok mindinkább a rendőrök javára billennek el. Szeptember 22-ére – közbiztonsági értelemben – konszolidálódik a helyzet. Ám addig a Rebisz alakulatainak számos esetben kell föloszlatniuk törvénytelenül gyülekező, távozni nem hajlandó, a rendőröket kövel, üveggel, Molotov-koktéllal dobáló, törő-zúzó tömegeket. A rendőrök már nemcsak védekeznek (sisakkal, pajzsokkal), mint a Szabadság téren, de használják a törvényben meghatározott kényszerítő eszközöket is. Gumibotot, könnygázt, lovasokat, vízágyút alkalmaznak, és *csapaterőben lépnek föl*.

Ez utóbbi azt jelenti, hogy zárt, egyszerre mozgó alakzatban szorítják ki az adott területről a randalírozókat. Kötelékben. Ez biztosítja a művelet sikerét. Ilyenkor nincs mód egyéni akciókra, vitákra, igazoltatásokra, egyebekre: minden ehhez hasonló veszélyeztetné az akciót is, az abban részt vevőket is. Szétszakadhatnának, elszigetelődhetnek, bekeríthetnék, fölmorzsolhatnák őket. (A tévénél láttuk, hogy megy ez.) Ha a távozásra való fölszólítás (az arra kijelölt útvonalak meghatározásával) elhangzott, és az oszlató kötelék megindult, onnantól kezdve nincs mese. Onnantól kezdve magára vessen az, aki – bármilyen okból, bármilyen szándékkal – a műveleti területen maradt, oda bement, netán betévedt. Azt egyszerűen lesöprik onnan, majd mint törvénytörőt őrizetbe veszik.

A szakmai előírásoknak megfelelően ekkor már működnek *kiemelő csoportok* is. Nekik a hangadókat, a vezetőket, a legerőszakosabbakat kell rajtaütésszerűen eltávolítani a műveleti területről. Ők se vitatkozhatnak és igazoltathatnak, nekik is gyorsan és határozottan kell végrehajtaniuk akcióikat. Eközben persze tévedhetnek – bizonyára tévedtek – is. Vannak továbbá speciális *elfogó egységek*. Ezek a – szélsőséges politikai szervezetekre a tévéostrom óta rákattant – titkosszolgálatok információi alapján mennek ki különböző budapesti címekre, helyszínekre, hogy elfogjanak

bizonyos beazonosított célszemélyeket. Itt is lehetett tévedés.

De hogy a rendőri intézkedések kárvallottjai kivétel nélkül békés járókelők, hazafelé tartó jámbor fiatalok, rosszkor rossz helyre tévedt ártatlan emberek lettek volna – ahogy azt a jobboldali jogvédők és a 2010-es bizottság tagjai mindenáron beállítani igyekeztek, s ahogy az lényegében a balliberális jogvédők meg a független újságírók ügybuzgalma nyomán is beállítódott –, ez teljesen valótlan, merőben hamis kép. Nem véletlenül fakadt ki egy idő után a bizottsági meghallgatáson Nemes Sándor ezredes: „persze, hogy mindenki csak haza akart menni. Senki nem akart nekimenni az oszlató sorfalnak, mindenki haza akart menni...”

Általánosan elterjedt (elterjesztett) meggyőződés, hogy a rendőrök ezen a három éjszakán vettek revánsot a tévészékháznál elszenvedett szörnyű vereségért. Hogy ekkor álltak bosszút a maguk és társaik ott szerzett testi-lelki sérüléseiért. Egy civil számára kézenfekvő és életszerű ez az interpretáció. (Nem zárom ki, hogy lehet is benne igazság.) De hallgassuk meg a másik felet is ebben az ügyben!

Gulácsi ezredes: „Bosszú? Az eligazításon beszéltünk róla, hogy kerülni kell annak a lehetőségét, hogy még egyszer belekeveredjünk, csapatrendőrök, ilyen szakszerűtlenségekbe, ami volt a tévészékháznál, hogy sorban sérültek meg emberek... Nekünk nem volt ilyen gondunk, mert nem voltak hiányosak a ruháink... tudtuk, hogy mi... azokat a sérüléseket nem szenvedjük el, hiszen megfelelő védőfelszereléseink voltak. Sőt mi ki is voltunk képezve, nem úgy, mint a megyei századok... Mi törekedtünk arra, hogy *kínosan szakszerűen*, ergo *hatékonyan* járjunk el, és nem hiszem, hogy a bosszú vezérelt volna. Egy normális embert a bosszú nem vezérel ilyenkor... túl nagy volt a médiajelenlét... itt simán le lehet bukni annak, aki összevissza csapkod a gumibotjával.”²⁵

(Persze voltak, akik lebuktak. Sokszor lehetett látni pl. azt a későbbi, október 23-i jelenetet, amelyen a rendőrök, futtában érkezve, sorra belebotlanak-belerúgnak a már földre vitt emberbe. Ezerszer láthattuk ezt a valóban visszatartó törvénysértést a legkülönbözőbb tévéképernyőkön és videomegosztókon. Mindig ugyanazt...)

Pigler százados: „Egyrészt volt egy hatalmas nagy stressz, egy extrém stresszhelyzet. Ezt a stresszhelyzetet pszichológusok kezelték... szeptember 18-át követően, amikor 13 kollégámat kellett pszichológushoz küldennem, akik beszorultak a tévészékház mellé... Rengeteg sérült volt, ezeket a sérülteket én látogattam meg a kórházakban... Elmondták a kollégáim, hogy halálfélelmük volt. Miután a pszichológusok meghallgatták őket... mondták, hogy ez két dolgot válthat ki, és nagyon figyelni kell rá: egyik a regresszió, a másik az agresszió. Akik ezt megélték, kezelés alá kellett venni... ez az állomány gondozást kapott.”²⁶

Nemes ezredes: „Elmondok egy példát, hogy önök is érzékeljék, mi a valóság, és mi az átélt esemény. Volt egy fiatalember a tévészékháznál, aki kilőtt egy egész tár figyelmeztető lövést, amikor... megszorították őket, és a 44 főből 28 pillanat alatt megsérült. Ezt ez a fiatalember úgy élte meg... hogy ő áll az élen, támadják a lányokat, verik le őket, és ő nem tudott már kinyújtani mit csinálni, lőtt a levegőbe, és akkor megtorpantak az emberek... Egy fél nappal később ezt olyan élményszerűen mondta el, és meghallgattam az ott lévő lányokat, és ők is ezt támasztották alá. Aztán láttam egy felvételt, ami szerint az igaz volt, hogy verik az embereket rudakkal lefele, de a fiatalember a falnál, leghátul van, nem lefelé! Levetítettem neki, akkor azt mondta, hogy ha ezt maga nem mondja... én egészen másképp éltem meg. Tehát a sokk, a félelem egészen másképpen jelentkezik ott az embereknél...”

Ezek az emberek nem akartak bosszút állni! Biztos vagyok benne, mert még féltek. Másnap, negyednap is féltek... Abban a csapatban... én úgy hívtam, hogy Linda-alosztály, kislányok voltak, de jól képzettek. Nagyon jól lőttek, nagyon jól karatéztak... önvédelmi harcokban nagyon járatosak voltak, és bátrak is. Elbeszélgettem velük, mert láttam, hogy mind remeg, egy csomó sérült volt. Mondta az egyik, hogy ne haragudjon, ezredes úr, én még egyszer tömeggel szemben nem megyek... Én Európa-bajnok vagyok 54 kilóban karatéban... de amikor két 90 kilós kigyúrt férfi nekem ugrott, azt hittem, ott fogok meghalni.”²⁷

A szeptemberi három nap másik fixa ideája: a *Magyar Rádió udvarán* működő „gyűjtőfogház”, „kínzókamra”, „vérfürdő” stb. Ahol ártatlan fiatalokat, gyenge nőket tartottak fogva, térdepeltettek, ütöttek, kínoztak; ahonnan éjszakánként ütlegetés, jajgatás hallatszott, és ahol reggelenként slaggal mosták föl a kiömlött vért. Ez a toposz mindenki által elfogadott, senki által meg nem kérdőjelezett tényként szerepel a magyar közbeszédben. Még könyvet is írtak róla – legalábbis ez képezi a könyv gerincét (Kormos Valéria: Embervadászat utasításra. Jogállamiságunk igazi arca 2006–2008. Kiadta a Schmidt Mária-féle XXI. Század Intézet).

Természetesen a Gulyás-féle bizottság is nagy súlyt helyezett rá, hogy kellő erővel dokumentálja a Rádiónál történeteket. Meghallgatta az intézmény akkori elnökét, Such Györgyöt, a munkatársak közül a koronatanúként szereplő Mangel Gyöngyit, majd az ülésre érdeklődőként érkező, de alkalmi koronatanúvá avanzsáló Krassó Lászlót. Meghallgatta az ott szolgálatot teljesítő rendőrök két parancsnokát, Perlaki Attila ezredest és Pusztai Csaba őrnagyot, és persze meghallgatta „a véres udvaron megkínzott” áldozatokat is. Noha a bizottságnak ez nem sikerült (nem ez volt a célja), mindezek nyomán mi elég világos képet alkothatunk arról, mi is történt valójában a Rádiónál 2006 szeptemberében.

A tévéostrom után a rendőri vezetés a lehetséges célpontok egyikének gondolta az intézményt, így Gergényi főkapitány megbízta Perlaki alezredest (VIII. kerületi kapitányt) a Rádió védelmével. Ő azonnal fölveszi a kapcsolatot Such Györggyel, kéri, hogy fogadja őt, majd a helyszínen a teljes elnökséggel egyeztetve hozzálát a védelem megszervezéséhez.

Nincs könnyű dolga. „A Rádió nem egy önálló épületben van, mint a Tévé, hanem egy nyolc épülettömbből álló együttesben, ezért körkörös védelemre kellett berendezkednünk. Az egyik épületből bárki ráláthat a Rádió udvarára, civil emberek is, és ha vannak tanúk, azok be tudnak számolni arról, hogy ott mi és hogyan történt.”²⁸ (Nem akadt ilyen civil tanú.)

Tovább bonyolította a helyzetet, hogy a Bródy Sándor utcai épületrész föl volt állványozva, a Pollack Mihály téren pedig mélygarázs épült. Ez félig már le volt rakva viacolor térkővel, félig még betontörmelék fedte: mindkettő ideális muníció az ostromlóknak. Az épületegyüttes külső védelmét így képtelenség lett volna vállalni, a külső és belső védelem kombinációját kellett alkalmazni. Az előbbi érdekében kordonszolgálatot alakítanak ki. Kordonokat emelnek a Puskin utcában, a Bródy Sándor és a Szentkirályi utca sarkán, a Pollack Mihály téren és a Múzeum utcában. A Rádió vezetése dönt arról, hogy a Bródy Sándor utcai ablakokat (a benzines palackok elleni védekezésül) bebádogozzák.²⁹

19-én, pontosabban már 20-án, éjjel után jelezték Perlakinak, hogy nagyobb tömeg közeledik a Károly körút felől az Astoria irányába: be akarnak olvasni egy petíciót a rádióba. Az Astoriánál föltartóztatták őket, de nem sokkal később megjelenik egy kb. százfős tömeg a Bródy Sándor utca Múzeum körút felőli végén. Ezzel egy időben a Puskin utcai kordonhoz is érkezik egy másik csoport, majd egy harmadik is a Szentkirályi utca felől.

„A Bródy Sándor utcából az Olasz Intézetnél a kordonszolgálat jelzi, hogy kődobálás történt, én személyesen látom kint a vezetési pontról, hogy a rendőreink felé kövek, üvegek, botok repülnek, felfegyverkezett volt a tömeg. Ezzel egy időben jelzi nekem a térfigyelő szolgálat, hogy személyek behatolnak, és utánpótlás munícióként a Gutenberg térnél, fönt a Bródy Sándor utcánál... a házak oldaláról a műkö borítást törik le és törik össze, hogy legyen muníció. Ekkor utasítottam... a bevetési egységet, hogy menjenek ki, és ezeket a személyeket fogják el... Így tevődött ki az a 33 fő, akik a Rádió udvarára bekerültek. A Rádió udvarán az őrzést azok az egységek végezték, amelyek az intézkedést foganatosították. Innen csak akkor lehetett őket elszállítani, amikor a közterületen már olyan nyugalmi állapot volt, amikor mind a rendőrök, mind az előállítottak védelme biztosítható volt, hisz az utcákon a rendőrautók elé keresztbe borogatták a kukákat, hogy ne tudjanak tovább haladni, és kövel dobálták őket.”³⁰

Innen és így került tehát a Rádió udvarára háromtucatnyi elfogott személy: ők képezik az ottani „gyűjtőfogházról” szóló későbbi legendák valóságalapját. Utóbb másokat is elfogtak és bevettek oda. De vajon meddig voltak ott, és milyen körülmények között? Megbilincselve, térdeplő helyzetben kellett várakozniuk. Csakugyan azért, hogy megalázzák őket?

Perlaki ezredes: „A rendőrségi törvény lehetővé teszi, hogy ha egy fogva tartott nem működik együtt a rendőrökkel, akkor a támadás elhárítása érdekében olyan testhelyzetet kell felvennie, hogy az elkerülhető legyen. A Rádió udvarán a kollégáink azért döntöttek így, hogy ilyen helyzetben várakozzanak, mert a biztonságos őrzés másként nem volt megoldható.”

Arra a kérdésre, hogy meddig voltak az előállítottak a Rádió udvarán, az ezredes így felelt: „Nem emlékszem pontosan, talán fél óra, talán egy óra... nem lehetett megszervezni az elszállításukat, hiszen a Rádió környékén folyamatosak voltak a zavargások. Amikor ezek a személyek elő lettek állítva, ki merem jelteni, hogy közel háborús helyzet volt ott. Abban intézkedni, hogy ott mindjárt mindenkit a megfelelő úton-módon orvosi ellátásban részesüljön akkor, amikor a Rádió körbe van fogva, ezt biztonsággal nem lehetett végrehajtani.”³¹

Az „áldozatok” ennél persze hosszabb időre emlékeznek, ami szubjektíve érthető. És az sem meglepő, hogy (akkoriban a „nemzeti” jogvédők, majd 2010-ben a fideszes–jobbikos–elemzés bizottság előtt) mind úgy nyilatkoztak, hogy ők ártatlanul kerültek a Rádió udvarára, ahol megvadult rendőrök ütötték-verték őket, ordítoztak velük és így tovább.

Such György: „Az én élményem ebből az időszakból kizárólag olyasmi, hogy az ott lévő rendőri állomány félt a kordonok között... A csapatok futkorásztak az egyik irányból a másikba... a... tünetőknek, hogy mondjam csak, nem volt nagyon békés viszonyulásuk az ott lévő kordonok láttán. Amit én láttam, az kizárólag olyan volt, hogy atrocitásba keveredtek... azt képzelték, hogy a kordon a rendőrséget is megakadályozza abban, hogy kilépjenek mögüle, de... kicsaptak... az őrizetbe vettek behozták az udvarra, és később elszállították.”³²

Hallgassuk meg a rádióbeli kínzóudvarról szóló vádak (egyetlen) koronatanúját.

Mangel Gyöngyi: „Az a stúdió a Bródy Sándor utcai udvarra nézett, és valamikor a műsor folyamán hallottunk ilyen... hát furcsa és megmagyarázhatatlan zajokat. Én ezt nem tudom pontosan visszaidézni, mert egyrészt részben ment a műsor, amit figyelni kellett, de úgy emlékszem, illetve ezt nem tudom pontosan megmondani, hogy akkor a vendég ott

volt-e, vagy az előre fölvetett műsor alapján folyt az adás... Figyelni kellett, elvileg hallgatói telefonok is befuthattak... kint a stúdióban is kellett tartani a vezérlőben lévő munkatársakkal a kapcsolatot, hogy mikor legyen zene. Nekem... közben is voltak élőben megjelenéseim, tehát nem tudtam teljes mértékben odafigyelni arra, hogy milyen típusú zajokat hallunk.

– Tetszett mondani, hogy *kínzásra emlékeztető* hangokat lehetett hallani.

– *Mondjuk úgy, hogy furcsa hangokat.* Nagyon nehéz visszaemlékezni négy év után, különösen úgy, hogy ment a zene, nekem azt is figyelni kellett, hogy mikor van vége... mert akkor meg kellett szólalnom. Ilyen körülmények között elég nehéz volt a hangokat beazonosítani, amikor pedig a riport vagy a beszélgetés ment, akkor meg azért. Több zaj közül kellett volna ezeket kiszűrni, pufogásszerű hangokat és emberi kiáltásokat hallottunk.

– Gondolom, hogy ez beszédtema is volt önök között, tehát mások is hallottak ilyet. Olyanok is voltak, akik *láttak is* valamit?

– *Úgy tudom, vannak olyanok, akik láttak bent idegen embereket rendőrök vezetésével, akiket térdeltettek.*

– Tehát *effektív kínzást is láttak?*

– *Ezt nem tudom.* De hogy bent voltak emberek, akiket térdeltettek, olyat láttak néhányan. Amennyiben erre szükség van, *megpróbálok érdeklődni.*³³ (*Kiemelések – D. J.*)

Ennyit volt képes prezentálni négy év után a vád egyetlen koronatanúja!

Ezenkívül ezt adta még elő: „Már elkezdtek a kordonokat építeni; talán aznap még nem, de a következő napokban mindenképpen. Azt gondolom, ez nemcsak rám, hanem minden... elég sok rádiós munkatársra *rendkívül nyomasztó hatással* lehetett, hogy szó szerint ilyen ostromállapot alakult ki. [*Mintha bizony a rendőrök maguk alakították volna ki az ostromállapotot – passzióból, pusztá önkényből. Mintha nem is arról szólna a történet, hogy meg akarnak védeni egy közintézményt, a benne dolgozókkal együtt.*] Azt kérdeztük egymástól meg a közvetlen főnökeinktől, hogy miért van ez így [*jó kérdés!*], meddig tart, meg miért szögelik be az ablakokat...

Gaudi-Nagy Tamás ekkor mondja: Valóban megrázó ez a beszámoló.”³⁴

De nézzük meg, miről beszélt a bizottságnak Such György – aki nem épp a baloldal embere. (Régen a Fidesz tagja volt, Orbán tanácsadója, az ő jóváhagyása nélkül 2006-tól nem lehetett volna rádióelnök; igaz, ahhoz túl szuverén volt, hogy 2010-től is az maradhasson.)

„Én... atrocitásokat nem láttam... Ezek a rendőrök alapvetően a kordonok mögött voltak, és alapvetően nagyon-nagyon meg voltak ijedve... Én abban az időben többször végignéztem az épületet, részben az aggodalom okán... Az egyetlen hely, ahol el lehetett hagyni az épületkomplexumot, az a Múzeum utcai porta volt, tehát ahhoz a Bródy épületből az udvar minden pontján át kell menni, hogy ki tudjon menni az ember... de fogva tartott embereket, falhoz térdeltetett embereket én személy szerint nem láttam. Soha egyetlen vezetőtársam ilyet nem jelentett nekem, márpedig... azonnal szóltak volna, és... akkor abban a pillanatban a főkapitány úrnak, illetve a kapitány úrnak jeleztem volna, hogy ez tűrhetetlen, és ezt nem kívánom egy percig sem tolerálni.”³⁵

Amikor a bizottság megemlíti, hogy az udvarra kinézni akaró Mangel Gyöngyre – elmondása szerint – ráivalltak a rendőrök: azonnal csukja be az ablakot, Such így felel: „Az ott lévő rendőri állomány *rendkívül udvarias volt a rádiós dolgozókkal...* tehát soha... én olyat nem tapasztaltam, hogy bármilyen rendőri jelenlévő, akármilyen rangban lévő szereplő bármilyen utasításba, interakcióba, pláne kiabálásba, parancsosztogatásba keveredett volna bármilyen rádiós dolgozóval. Ezt nyilvánvalóan nem is tűrtem volna el.”³⁶

Krassó László előadta, hogy interjút készített a rádió udvarán megkínzott egyik fiatalemberrel (akiről ő a negyvenéves rádiós tapasztalata alapján meg tudta ítélni, hogy igazat mond). Ám főnöke – akit nem akart megnevezni – azt a részt kicenzúrázta a műsorból. A bizottság ezzel is szembesítette Suchot. Megkérdezték tőle, hogy ő adott-e ilyen utasítást. „Ha én adtam volna ilyen utasítást, azt másnap körülbelül nyolc újság megírta volna... Egyébként, ha valaki visszahallgatja az akkori hír- és háttérműsorainkat, azok 80–90 százaléka másról se szólt, mint ezekről az eseményekről. Tehát hogy itt utasítás lett volna arra vonatkozóan, hogy mi ezekről ne tudósítsunk, ez tökéletesen abszurd, és a tényeknek is ellentmond.”³⁷ Ezek után megnevezte a Vasárnapi Újság akkori főszerkesztőjét, aki valószínűleg annak hiteltelensége okán nem engedte adásba az ominózus interjúrészletet (s akit Krassó *nem mert* megnevezni): a mai fideszes propagandagépezet egyik legfőbb irányítóját, Belénessy Csabát.

A rádióelnököt egy idő után láthatóan-hallhatóan bosszantotta a bizottság elfogultsága és stupiditása, főleg ahogy a Mangel Gyöngyi által elmondottakat forszírozták: „Látott vért az udvaron. El tudom képzelni, hogy látott vért az udvaron; ha ezt állítja, biztosan látott vért az udvaron. Ez önmagában, hogy vért látott az udvaron, nem tudom... hogy is

mondjam csak... senki nem gátolta meg őt abban, hogy a magyar igazságszolgáltatás csatornáit igénybe véve feljelentést tegyen, vagy akár bármilyen módon tájékoztassa a vezetőit, engem személy szerint. És mi volt még? Ja, hogy fura hangokat hallott. Hát most, képviselő úr, komolyan, mit tudok ezzel kezdeni? Nem is tudom, hogyan fogalmazzak: a Magyar Rádiónak 1300 dolgozója volt akkor... A bizottság két embert hallgatott meg ezek közül, egyet beidőzés alapján, egy pedig, Krassó úr, tudomásom szerint önként jelentkezőként szolt hozzá. Tehát nincs olyan, hogy *a rádiósok* véleménye. Nagyon sok rádiósnak különféle véleménye van... nyilván ezek nem függetlenek az adott rádiósok... civil politikai meggyőződésétől. De ha a bizottság igazán átfogó képet szeretne kapni arról, hogy ki mit látott, kinek mi volt a véleménye, akkor... azért ennél jóval nagyobb kört kellene megkérdezni...”³⁸

Miután sokadszorra feleli a makacsul ismétlődő kérdésekre, hogy nem látott semmit, Wittner Mária odavágja neki: „Le kellett volna venni a sötét szemüveget... Hát... azért ha valaki bejön a lakásomba, idegen, azért tudni fogom, hogy mit csinálna odabent.” Mire Such: „Ha 40 ezer négyzetméter lenne a lakása, akkor azért kicsit bonyolultabb lenne ezt tudni.”

Ennyi épp elég ahhoz, hogy megállapítsuk: az egykori közszolgálati rádió egykori szuverén elnöke majmot csinált a fideszes–jobbikos bizottságból. Amely mindezek ellenére szemrebbenés nélkül beleírta végső jelentésébe a Rádió udvarán működő „gyűjtőfogházról” szóló valótlanosságokat. Pedig nyilvánvaló: ez a legenda nagyjából az a kategória, amibe a Köztársaság téri párház alatti rejtőző kazamatarendszer is tartozott ötven évvel korábban. (Természetesen minden más párhuzam kizárt az 1956-os és a 2006-os őszi eseményei között.)

Mielőtt közelebbről megnéznénk, mi történt szeptemberben a fogdák, az ügyészség és a bíróságok termeiben, fölvezetésül hallgassuk meg a bizottság e kontextusban prezentált egyik fő tanúját. Az illetőt Fodor Gábornak hívják (véletlen névegyezés...), s már az antréja is figyelmet érdemel: „Először is... hadd mondjak köszönetet a bizottság azon tagjainak, akik a kezdetektől fogva a segítségünkre voltak. Gondolok itt Ékes Ilonára, Morvai Krisztinára és Gaudi-Nagy Tamásra, a civil jogvédőkre... akik... segítettek... Én nemcsak magamat képviselem itt, hanem azokat is, akik nem tudtak eljönni vagy nem akartak, mert a mai napig is félnek. Engedjék meg, hogy mint történészhallgató... egy kicsit tágabb keretekbe próbáljam belefoglalni a velem történeteket és bizonyos analógiákra... is rávilágítsak...”³⁹ Első hallásra nem könnyű megérteni, hogy akik 2006 őszi ostromon oly bátrak voltak, ugyan mitől lennének ily félénkek 2010 őszi ostromon, midőn a parlamentben hősöknek kijáró tisztelettel hallgatják őket a (teljhatalmat birtokló) képviselők – de ne akadjunk föl ezen az álságos bevezetőn. Nézzük, miket mond el a bizottságnak a *sértett*. Mindenekelőtt azt, hogy ő nem csinált semmit, békésen nézelődött szeptember 20-án éjjel a Nyugati téren, mikor a rendőrök minden ok nélkül elfogták. (Utóbb „hivatalos személy ellen csoportosan, fölfegyverkezve elkövetett erőszak” címén emeltek vádat ellene, ami alól kilenc hónap múlva – nem bűncselekmény, hanem bizonyíték hiányában – fölmentették.)

„A rendőrök maguk gerjesztették a feszültséget, ugyanis az egész körutat elállták, feltartották a Kossuth téri tüntetésről hazafelé tartókat, valamint a szórakozni vágyó fiatalokat. Így aztán egy mesterségesen gerjesztett tömeg alakult ki a Nyugati téren, amit a rendőrség elkezdett feloszlatni. Felszólítás természetesen nem volt.” A *sértett* a történetek háttérére is rávilágít: „Úgy látom, a rendőrség nem azzal foglalkozott, hogy a tévészékház ostromlói kapja el... beérte azzal, hogy e helyett a pár száz ember helyett szerezzen másik pár százat.”

Mint tudjuk, a tévét a fradista (és egyéb) futballhuligánok ostromolták meg. Fodortól pedig megtudhatjuk, hogy ő maga a fradista törzsszurkolók egyike, aki vidékre is elkíséri a csapatot: „Az elmúlt száztizenegy évben sose volt előkelő élmény Ferencváros-szurkolónak lenni, a Fradi-drukkerek sose voltak a hatalom kedvencei, egy zöld-fehér pulóver most is elegendő volt ahhoz, hogy gyanúsított legyek. Egyébként nem titok, hogy vidékről jöttem fel egy Ferencváros-mérkőzésről, de semmi közöm nem volt az aznapi zavargásokhoz.”

Mivel az ellenkezőjét mi se tudjuk bizonyítani, nézzük, hogyan számolt be a *sértett* az elfogatása utáni helyzetről: „A rendőrségen a szokásos látvány fogadott, amiről már többször volt szó, fejfel a falnak kellett térdepelni, nagy terpeszállásban, megkötözött kezekkel.”

A *sértett* itt alighanem túlteljesít, hisz nem lehet egyszerre nagy terpeszben állni is, meg térdepelni is, de hát az ezerszer hallott sztereotípiák. Van köztük történelmi is, hallgassuk csak: „Egy másik apró momentum *most ugrott be...* a táskámban egy nemzeti színű karszalag volt. Ezt a karszalagot meglátta a... BV-s tiszt, és őt fogom idézni, elkezdett ordibálni, hogy »Magyar vagy? Baszd meg!«, és megfogta a nemzeti színű karszalagot, ledobta a földre, belerúgott egyet, majd berúgta a sarokba... Ez eléggé kifejező a hozzáállásuk tekintetében.”⁴⁰

Igen, roppant kifejező. Annál is inkább, mert a sztori szakasztott mása az 1956. november 4-e hajnaláról (többek között Kopácsi Sándor emlékirataiból) ismert történetnek: a KGB-s Szerov tábornok pont így dobta a földre, majd rúgta a sarokba Maléter Pál képviselői igazolványát. Hiába, egy történészhallgató mégiscsak egy történészhallgató...

Figyelemre méltó az is, hogy bántak el a rendőrök az ügyvédekkel azokban a csúf őszi napokban: „A szüleim megbíztak egy fiatal ügyvéd hölgyet, de a hölgygel minősíthetetlen hangnemben közölték, hogy takarodjon innen. Most elnézést, de őket idézem: »Mit akarsz itt, te kis ribanc?«, és elküldték őt.” Gaudi-Nagy Tamás [*akivel a sértett csendőrpertuban van: Gaudi tegezi őt, ő magázza Gaudit*] nem is állja meg szó nélkül: „Amire Fodor Gábor most

utalt, egy abszolút általános jelenség volt. A mi nemzeti jogvédő kollégáink szerint is... napi, rendszeres és állandó gyakorlat volt ez a fajta minősíthetetlen hangvétele...”⁴¹ (Ugyan már! Ha ez igaz volna, egy idő után nyilván készülnek erről hangfelvételek, s mi ezerszer hallhattuk volna őket. A rendőrök, ép ésszel, aligha beszéltek így ügyvédekkel, főleg a Gaudi-félékkel.)

A sértettet persze bántalmazták is a rendőrök. Erről ő az ügyvédjétől értesült (akit ezek szerint mégiscsak beengedtek hozzá): „Másnap délelőtt tudott hozzám bejönni az ügyvéd... aki jelezte felém, hogy sérülések vannak az arcomon, mert nyilvánvalóan nem állítottak tükör elé, hogy nézegessem magam.”

A bíróságon folytatódott a sértett kálváriája, ahol első fokon elrendelték az előzetes letartóztatást. Az eljárás gyakorlatilag statáriális volt: „A tárgyaláson ugyanis tulajdonképpen nem lehetett beszélni.” Ennek némileg ellentmond, hogy a sértett mégis kapott „tíz-tizenöt másodpercet, ami alatt elmondtam, hogy a Nyugati téren ilyen nem történt, és megpróbáltam a bírónő józan belátó képességére hatni. Akkor hosszú vörös hajam volt, és csak az nem ismert fel másodsorra, aki nem akart. Mondtam a bírónőnek, ha a Nyugati téren ilyen fejjel elkezdtek követ dobálni, utána... rögtön felismernek. De maguknak semmilyen bizonyítékuk nincs arra, hogy én dobáltam.”

A sértett szerint az ügyvédeknek is csak *harminc másodpercük* volt rá, hogy védenek érdekében szóljanak. Gulyás bizottsági elnök rá is kérdez: „megszakította őket a bírónő? – Arra nem emlékszem, hogy megszakította volna őket, de arra igen, hogy nem hagytak teret a kibontakozásra... Ahogy láttam, egy előre leírt forgatókönyvük volt.”⁴²

Végül következék az elején beigért „tágabb keretekbe” való „belefogalás”:

„Mint mondtam, történészhallgató vagyok, és van némi igényem arra, hogy egyes események mögött valami mögöttes erőt, okot vagy indokot próbáljak keresni. Vegyük sorba a dolgokat... Elfog a Rebisz, nemcsak engem, sokakat, és bántalmaznak. Előállít a rendőrség és összevissza hazudozik... Ügyvéd nélkül hallgatnak ki, és hamis rendőrségi vallomások alapján visznek az előzetes letartóztatás tárgyalására. A független magyar bíróság egyszer csak az ötvenes években képzeli magát, és elkezd olyan ítéleteket hozni, ami minden addigi joggyakorlatot felülír. Majd jön a BV, ahol nem szoktak rabokat verni, de most elkezdik verni a rabokat. Majd jön az ügyészség... és a bizonyítékok teljes semmibevevével, ócska indokok alapján kilenc hónapig nyomoz utánunk... Ha végigvesszük ezeket a lépéseket... nekem elég gyanús ez az ügy... Itt nagyon komoly hátsó mozgatórugók voltak a dolog mögött... Nem gondolnám, hogy ezen állami szervek egyik napról a másikra úgy gondolták, hogy... mindent megtehetnek, hacsak nem mondta nekik valaki, hogy... megtehetitek. Köszönöm szépen.”⁴³

Ezek után próbáljuk meg számba venni a valós tényeket! Kezdjük a rendőrségi fogdáknak, illetve a büntetés-végrehajtási intézetekben történetekkel. Amikről itt szó lehetett, azok a következő büntetőjogi kategóriák alá tartoznak: *bántalmazás hivatalos eljárásban, kényszervallatás, jogellenes fogva tartás*. Kezdjük azzal, hogy a fenti tényállásokat megvalósító cselekmények (minden jel szerint) jellemzően előfordulnak a szóban forgó intézményekben. (Az előállított cigány elkövetőket állítólag rendre megverik odabent.) Ezt alátámasztják a jogvédők által feltárt esetek, sajtóinformációk és egyéb tapasztalatok. Ez a helyzet egyértelmű és általános volt 1990 előtt; javult, de gyökeresen nem változott meg 1990 után. Megtörténtek ilyen dolgok 2006 előtt, megtörténtek 2006 után. Bizonyosan megtörténtek 2006 őszén is.

Bizonyos az is, hogy ezeket az eseteket rendkívül nehéz, szinte lehetetlen földeríteni és bizonyítani. Egyrészt, mert az elkövetők „profik”: körültekintően cselekszenek. Másrészt összetartanak: „1989 óta rendőr soha nem vallott rendőr ellen” – mondja Kőszeg Ferenc. De utalhatunk Cserni János elhíresült kijelentésére is, aki a bírói pulpitusról állapította meg, hogy az általa tárgyalt büntetőügyben a rendőrök nyilvánvalóan hazudtak. Tény, hogy az efféle ügyekben a megkezdett nyomozások mintegy hetven százalékát megszüntetik.⁴⁴ Minderről meglehet a magunk szigorú és jogos erkölcsi ítélete. Ám ettől még tény marad, hogy az efféle – kemény helytállást igénylő, olykor életveszéllyel járó – fegyveres testületeknek koherens sajátja egyfajta igen erős bajtársi szolidaritás, ami képes felülírni szinte minden más normát.

Arról azonban nemigen esik szó, hogy ennek az éremnek is két oldala van. Erről beszélt (egy európai bírósági ítélet kapcsán) a bizottságnak *Hegedűs Antal dandártábornok*, a Budapesti Katonai Ügyészség vezetője: „Van egy potenciális sértett és egy potenciális elkövető. *[Mindkettő]* annyira elfogultnak tekintendő – mondja a bíróság ítélete –, hogy nem szabad elfogadni a vallomást, csak az egyéb adatok tükrében. Ez a határozat egyértelműen a *szakértői véleményekre* helyezi a hangsúlyt, mert azok tudnak objektívek lenni azzal szemben, aki egyrészt lehet, hogy bántalmazást szenvedett el, és azért haragszik – és igaz van, ha haragszik –, másrészt olyan ember, aki esetleg a bántalmazást elkövette, aki nyilván menteni igyekszik magát. Tehát... ezeket a vallomásokat önmagukban nem lehet elfogadni, ezért marad az emberi jogi bíróság álláspontja szerint a szakértői vélemény. Ezekben az ügyekben pedig szakértői vélemény nagyon-nagyon kevés kivétellel – most a saját ügyeinkről beszélek – volt. A szakértői vélemény pedig vagy nem tudta igazolni a bántalmazást, vagy adott esetben még ki is zárta, hogy olyan módon történhetett meg a bántalmazás, ahogy azt a sértett mondta, mert az úgy olyan sérüléseket nem okozhatott.”⁴⁵

A sértettek (és a mindkét oldali emberjogi szervezetek) panaszai leginkább a fogva tartás „brutális”, „embertelen”,

„kegyetlen”, „megalázó” stb. körülményei ellen irányultak. Hogy térdepeltették vagy széles terpeszben, fejjel a falnak támasztva várakoztatták órákon keresztül a foglyokat, durván bántak velük, meztelenre vetkőztették, gumikesztyűs kézzel (!) ütötték őket, nem engedték zuhanyozni, nem részesítették azonnali orvosi ellátásban a sérülteket és így tovább. A panaszok odáig sorjáznak – ezt a parlamenti vizsgálóbizottság összefoglaló jelentéséből idézem! –, hogy az egyik sértett: „ebédre konzervet kapott konzervnyitó nélkül”. A közvéleményben mára sikerült általánosan elfogadottá tenni azt a sértetti, illetve jobboldali narratívát, hogy mindezek oka a megvadult rendőrök bosszúvágya, a velük szolidáris börtönőrök kegyetlensége – és természetesen a mögöttük álló, őket biztató, sőt utasító hatalom akarata, illetve parancsa volt.

Nem vonva kétségbe, hogy valóban megestek atrocitások, túlkapások, törvénysértések, a 2006 őszén történtek reális értékeléséhez számos objektív körülményt kell figyelembe venni. Ezekről *Baglyasovszky Csaba dandártábornok*, a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet parancsnoka tájékoztatta a bizottságot. Hosszan idézek az általa elmondottakból:46

„Az intézet működési rendjének megfelelően a fogva tartottak befogadása és a szabadítása csak a Markón keresztül történik. Az intézetben építészetiileg, illetve a gyakorlati működését tekintve [*egy háromnapos hétvégén*] olyan 16 fő befogadására vagyunk alapban berendezkedve. Ha ennél nagyobb szám jön, akkor az már nálunk új helyzetet jelent...”

Hogy hány embert fogadtak be az ominózus három napon?

„Az első napon 90 fő... a következő napon 30–35 fő és a vasárnap is *huszonvalahány fő*.” Ez tehát körülbelül 150 ember – a normál kapacitásnak csaknem a tízszerese!

„Teljesen rendkívüli eljárás volt, mert a fogva tartottakat olyan létszámban hozták 10-15 fős csoportokban, aminek az átbocsátására... nem volt meg a feltételrendszerünk... Minden egyes fogva tartottnál az igazgatási átvétel, tehát iratazonosítás, fényképezés, nyilvántartási szám kiosztása után a következő mozzanat az egészségügyi rendelőbe való átkísérés. Ahol szakápoló által történik az egészségügyi alapadatokról való kikérdezése, szemrevételezéssel a vizsgálata... Ha valakinek külsérelmi nyoma van vagy bántalmazásról tesz említést, akkor láttelefelvétel következik... amelyet csak orvos végezhet...”

– Amikor az orvosi vizsgálatok történtek, a rendőrök bent lehettek az orvosi szobában?

– Nem, nem. Amikor a fogva tartottat átveszi az intézet, tehát az igazgatási részén túl vagyunk, onnantól kezdve... a rendőrök mindig eltávoztak...

Az épületben van 13 vagy 15 olyan fach, ahova a fogva tartottat behelyezik. Ezek után a rendőr az igazgatási szolgálatnak elmondja, kit hozott be és miért, és előadja a befogadás alapjául szolgáló papírokat... Az egész dolog úgy indult, hogy nem állt rendelkezésre minden irat, ezért a letartóztatottak feltorlódtak. A rendőrök behozták őket, mi ott voltunk a szükséges létszámmal, de csak álltunk és vártunk. Valamennyi fachba tettünk fogva tartottat.

– És amikor a fachok megteltek?

– Ezután a folyosón várakoztak, s amikor a folyosó is megtelt, akkor azon az udvaron, amelyiken a gépjárműveket tároljuk... Mindenképpen az őket biztosító rendőrök folyamatos felügyelete alatt kell lenniük. Őrizetről azért nem beszélünk, mert *ott már nincs fegyver*, ugyanis a börtön területére fegyvert nem lehet bevinni, a fegyvert a rendőröktől is elveszjük a kapunál. Amikor a fogva tartottak bejöttek, emlékeim szerint bilincs-mozgáskorlátozó eszközben voltak, s a várakozás ideje alatt voltak, akik álltak, és voltak, akik térdepeltek...

A vizsgálat egyébként megállapította, hogy ez a fajta várakoztatás nem minősül bűncselekménynek... ez a fejjel falnak terpeszállásban, ez rövid ideig elképzelhető szabályosan is. Tehát arra az időre, ameddig konkrétan a motozás történik, arra ez elképzelhető. És most azt kell figyelembe venni, hogy itt gyakorlatilag egy hatalmas biztonsági deficit volt abban az időben a börtönben. *A személyzetnek mindig többnek kell lenni, mint az őrzötteknek – ez ebben az esetben teljesen megfordult*. Gyakorlatilag 40-50-60 emberrel több volt bent, mint az abban a pillanatban intézkedő személyzet. Ezek az emberek, akiket behoztak, civilben voltak; akik hozták őket, azok egy része is civilben volt... Többek között az különböztette meg az őrt az őrzöttől, hogy ki állt a falnak arccal, és ki nem állt a falnak arccal... Nem tudom elképzelni, hogy ez 3-4 órát tartott volna. Ha belegondol, hogy 10-15 ember 3-4 órát áll fejjel a falnak, akkor... nem lehetett volna 90 embert megforgatni...

Az, hogy meztelenre kell vetkőztetni a fogva tartottat és ott gumikesztyű van, ez pedig a befogadási protokoll sztenderdje... Egyszer, amikor az ápolónál van a fogva tartott, aki azt nézi meg, hogy nincs-e rajta sérülés, nincs-e valamiféle parazita a testén; másodszer pedig, amikor a teljes motozásos befogadás van. Ez minden utcáról behozott fogva tartottra vonatkozik. Ebben az esetben meztelenre kell vetkőztetni a fogva tartottat...”

Gyakori panasz, hogy eltűntek a videokamerák felvételei. Nem kétlem, hogy szándékosan is letörölhettek bizonyítéknak alkalmas képeket. De tudnunk kell ezt is: „A kamerák képeit videomagnós vagy digitális módon rögzítik. A felvételek maximum három napig vannak meg egyrészt a szalagok felülírása miatt, másrészt mert a digitális rendszernek kicsi a kapacitása és időnként felülírja önmagát.”

Lássuk ezek után az ügyészség és a bíróság „statáriális” működését.

A közkeletű vád: az ügyészség és az elsőfokú bíróságok futószalagon, a jogállami normákat semmibe véve rendelték el a tömeges előzetes letartóztatásokat, melyek nagy részét aztán a másodfok hatályon kívül helyezte. Ez utóbbi nemcsak a jogállamiság helyreállítását jelentette, de bizonyította azt is, hogy az ügyészek és az elsőfokú bírák önkényesen jártak el.

Lássuk a tényeket. A vizsgált szeptemberi napokban 220 embert vettek őrizetbe a rendőrök. Az ügyészség 172 fő előzetes letartóztatását indítványozta. Az elsőfokú bíróság ebből 145-öt hagyott jóvá (84,3 százalék), 12 esetben pedig házi őrizetet rendelt el. A másodfok csakugyan gyökeres fordulatot hozott: a 145 előzetesből 114-et megszüntetett (vagy házi őrizetre enyhített), és mindössze 31-et hagyott jóvá – ami nem több 21,4 százaléknál!⁴⁷

Mielőtt közelebbről megvizsgálánk, mi történt, vessük össze ezeket az arányokat egy „békeév” adataival Kószeg Ferenc, a Helsinki Bizottság elnöke segítségével. 2009-ben (átlagos év) az ügyészség 5960 alkalommal indítványozott előzetes letartóztatást. Az első fok 5590-et hagyott jóvá, ami 93,9 százaléknak felel meg. A másodfokra került s ott jóváhagyott ügyek aránya pedig 97,7 százalék volt.⁴⁸

Vessük ezeket össze a 2006-os őszi adataival!

Az első fok akkor az ügyészi indítványok 84,3 százalékát hagyta jóvá – 2009-ben a 98,3 százalékát: ez nem kirívó különbség. Ám az látszik, hogy 2006 őszi az elsőfokú bírák nemhogy szigorúbbak lettek volna, mint normálisan, hanem kevésbé voltak szigorúak.

Másodfokon 2006-ban az elsőfokú ítéleteknek csupán a 21,4 százalékát hagyták helyben, 2009-ben viszont a 97,7 százalékát. Melyik lóg ki tehát egészen elképesztő módon a normális ítélkezési trendből? Nem a 2006-os elsőfokú, hanem a 2006-os másodfokú ítélkezés!

Mielőtt ennek közelebbi okait megvizsgálánk, tisztáznunk kell egy-két dolgot. Ebben Falvai Zsolt, a Fővárosi Nyomozó Ügyészség vezetője lesz a segítségünkre:

„Az előzetes letartóztatásnak van egy általános feltétele, és kell hogy legyen legalább egy különös ok is. Itt a 2006. szeptemberi események kapcsán... az előzetes letartóztatáshoz szükséges általános feltételt, a megalapozott gyanút, rendőri jelentések... alapozták meg. A rendőri jelentések közokiratok. A polgári perrendtartás pedig úgy rendelkezik, hogy a közokiratok tartalmát ellenkező bizonyításig hitelesnek kell elfogadni...”

A bűncselekménnyel megalapozottan gyanúsítható személyeket kihallgattuk, ők elmondták a védekezésüket. Az nyilván arról szólt, hogy ők ott se voltak, ők ott voltak ugyan, de semmi olyan cselekményt nem hajtottak végre, amely büntetendő lenne. A nyomozási bíró soha nem folytat le bizonyítási eljárást. A nyomozási bíró a megalapozott gyanút vizsgálja, és hogy az előzetes letartóztatásnak a büntetőeljárás törvény 129. § (2) bekezdésének a)-d) pontjaiban írt okok valamelyike megállapítható-e.”⁴⁹

Az előzetes letartóztatás elrendelésének generális oka tehát az alapos gyanú. A nyomozási bíró – aki nem a gyanúsított bűnösségéről vagy ártatlanságáról, hanem csupán az előzetes letartóztatás elrendeléséről dönt – egyedül ennek meglétét vagy hiányát vizsgálhatja. Első- és másodfokon is. Hogy az alapos gyanú (pontosabban az annak alapján emelt vád) bizonyítható-, illetve bizonyított-e, annak eldöntése a büntetőbírói eljárásra tartozik majd.

De mi az a különös ok, aminek az alapos gyanún kívül fönn kellett állnia? Esetünkben a bűnismétlés veszélye. Az előzetes letartóztatás ennek elhárítására szolgált. Amikor az elsőfokú ítéletek születtek, az utcán még zavargások folytak. Fönnállt annak a veszélye, hogy a kiengedett randalírozók csatlakoznak társaikhoz, és folytatják az erőszakos cselekményeket. A jogvédők ismert ellenvetése, hogy egyénileg kell mérlegelni minden esetet, a bíró tehát nem foglalkozhat az általános politikai helyzettel. Csakhogy nem is foglalkozott! Minden esetben azt mérlegelte, hogy az utcára visszaengedett személynél fönnáll-e a bűnismétlés veszélye. Márpedig amíg a zavargások folytak, ennek a veszélye minden egyes esetben fönnállt.

A másodfokú ítéletek idejére az utcán nagyjából konszolidálódott a helyzet. Csökkent a bűnismétlés veszélye. Nem szűnt meg: ezt az október 23-i események igazolták drámai erővel. Utóbbiak minimum kétségessé teszik a (nem sokkal korábban született) másodfokú ítéletek megalapozottságát, melyek az első fokon elrendelt előzeteseket extrém arányban – 78,6 százalékban – bírálták fölül. Miközben az alapos gyanú továbbra is fönnállt.

A Gulyás-féle bizottság meghallgatta azt a bírónőt, aki futószalagon hozta a szóban forgó másodfokú ítéleteket (s akit a sértettek, a jogvédők, a bizottsági tagok hősöknek kijáró tisztelettel öveztek). Szívós Mária elmondta, hogy a gyanúsítottak többsége „büntetlen előéletű, rendezett körülmények között élő személy volt”, akiket „nem egy nagyon súlyos bűncselekménnyel”, nevezetesen garázdasággal gyanúsítottak – ilyen esetben pedig nem szokás az előzetes letartóztatás elrendelése. Csakhogy – mint arra a Helsinki Bizottság elnöke, Kőszeg Ferenc rávilágít – „a 2006. szeptemberi tüntetések kapcsán mindössze 9 ügyben folyt eljárás garázdaság gyanúja alapján, 35-ben az eljárás alapja hivatalos személy elleni erőszak volt. A nyomozási bíró elé állított terheltek többségét csoport tagjaként, felfegyverkezve elkövetett hivatalos személy elleni erőszakkal gyanúsították... A Btk. 229. § (2) bekezdése szerinti büntett elkövetőjét öt év szabadságvesztés fenyegeti. Ilyen esetben, tekintettel arra, hogy súlyos és erőszakos bűncselekményről van szó, az előzetes letartóztatás elrendelése, mondhatni, kötelező.”⁵⁰

De ki is Szívós Mária?

„Megbízott oktató a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen... az elmúlt tíz évben nyomozási bíróként dolgozott. A nyomozási bírák az alapjogok közül a személyi szabadságot korlátozó fontos kérdésekben döntenek, ugyanakkor... működésük a büntető jogterületnek is csak egy rendkívül szűk részét érinti... Az új Alaptörvény... révén az Alkotmánybíróság a jövőben jogosult lesz felülvizsgálni alapjogot sértő bírósági ítéleteket, azaz egyedi jogvitákat is el fog bíráltni... Szívós Mária jelölésének azonban nyilvánvalóan nem ez a mozgatórugója...”

A jelölt alkotmányjogi felfogásáról legfeljebb sejtéseink lehetnek. Annak ellenére, hogy egyetemen tanít, egyetlen publikáció sem lelhető fel tőle mértékadó szaklapokban. Az egyetemi tanszéken található szakmai önéletrajzában sem található a jogalkalmazás vagy a jogtudomány elméleti oldalán felmerülő gondolatait írásos formában tartalmazó forrás megjelölése. Közel tizenegy éve dolgozik a Fővárosi Bíróságon, ám az illetékességi területén dolgozó valamennyi büntetőjogász előtt nyitva álló, Büntető Kollégium keretein belül működő Szellemi Műhely által biztosított publikációs lehetőséggel sem élt soha.”⁵¹

A fenti szakmai jellemzés az Eötvös Károly Intézet és a TASZ közös munkája, amely a Fidesz által az Alkotmánybíróságba küldött új embereket mutatja be. Láthattuk korábban, hogy 2006 őszén nem az elsőfokú, hanem a másodfokú nyomozási bírói ítéletek lógnak ki a sorból, ezek a kirívóak, ezek szorulnak magyarázatra. A magyarázatot öt évvel később, 2011 nyarán, az új fideszes alkotmánybírák beiktatásakor kaphattuk meg...

Az események krónikájához hozzátartozik a később lefolytatott bírósági eljárások eredményeinek számbavétele. Kezdjük a rendőrökkel és a börtönörökkel. A 2006-os ős után 192 esetben indult büntetőeljárás hivatalos személy ellen. (62 a szeptemberi, 130 az októberi „túlkapások” miatt.) Ebből 159 esetben megszüntették az eljárást bűncselekmény vagy a bizonyítékok hiánya miatt. Tehát 33 esetben ítélték el a vádlottakat. Ezek a számok önmagukban is nevetségessé teszik a 2010-es parlamenti bizottsági jelentés (már idézett) megállapítását, miszerint „az elkövetett jogsértések következmények nélkül maradtak... a katonai és egyéb bűncselekmények alapos gyanúja ellenére a számonkérés és a felelősségre vonás teljes egészében elmaradt.” De vessük össze a szóban forgó eljárások eredményeit más időszakokéval! Kőszeg Ferenc a következő eredményre jutott: „A bántalmazó rendőrök elmarasztalása szigorúbb volt a szokásosnál: a bíróságok kiszabtak letöltendő szabadságvesztést is, felfüggesztett szabadságvesztés esetén pedig nem éltek a büntetett előélet hátrányos következményei alól való előzetes mentesítés lehetőségével, azaz a rendőrségnek az elmarasztalt rendőrt menesztenie kellett a szolgálatból. A kiszabott büntetéseknek hosszabb távon is lehet visszatartó hatásuk.”⁵²

De nézzük meg az érem másik oldalát. A számok itt is önmagukért beszélnek. Míg hivatalos személy ellen – mint láttuk – 192 esetben indult eljárás, addig hivatalos személlyel szembeni erőszak miatt csupán 108 alkalommal (80 a szeptemberi, 28 az októberi támadók ellen). A „Gyurcsány–Bajnai féle diktatúra” tehát majdnem dupla annyiszor lépett föl az állam embereivel, mint az államra támadó vandálokkal szemben! Igaz, az utóbbiakat nagyobb arányban marasztalták el a bíróságok: a 108 eljárásból 60 alkalommal, a többi eljárást (zömmel a bizonyítékok hiánya miatt) megszüntették. Ám itt is perdöntő Kőszeg összegzése: „Ellentétben a rendőrök ellen induló eljárásokkal, a hivatalos személy elleni erőszak miatt induló eljárások szinte minden esetben a terhelt elmarasztalásával végződnek. A 2006-os események nyomán induló eljárások ebben különböznek leginkább a szokásos gyakorlattól. A szeptemberi események kapcsán a Budapesti Nyomozó Ügyészség hivatalos személy elleni erőszak és más bűncselekmények miatt... folytatott nyomozást harminchét, illetve tizenegy ügyben megszüntette. Ez azt jelzi, hogy rendőrök sérelmére elkövetett ügyekben vagy azok egy részében, a nyomozó ügyészség a rendőri jelentéseket, illetve rendőrök tanúvallomásait önmagukban, egyéb bizonyítékok híján, nem tekintette perdöntőnek.”⁵³

A szörnyű rombolással, véres erőszakkal járó 2006-os őszi eseményekben minimum 1-2 ezren vehettek részt tevőlegesen. Közülük hatvanat marasztaltak el. (A tévéostrom közvetlen előidézőjét Toroczkai Lászlót negyven, azaz 40 ezer forintos pénzbírságra ítélték. Ma a sárga jelzésen való áthaladásért a duplájánál is többet fizet az autós.)

A történetek megfelelő megítéléséhez ismernünk kell még a következő számokat is (a Gulyás-féle bizottság jelentéséből idézem őket): az Országos Mentőszolgálat információi szerint az őszi események során 314 civil és 399

*rendőr sérültet kellett ellátniuk.*⁵⁴

Mit mondjak: a történelem ismer a Gyurcsányénál kegyetlenebb diktatúrákat is...

Derék baloldali demokraták mégis egyre csak azt szajkózzák, hogy *neki mindenekeelőtt bocsánatot kell kérnie* a 2006-os őszi események miatt. Aligha tudják, miről beszélnek... Ha a független igazságszolgáltatás szervei nem tették volna a dolgukat a Gyurcsány-kormány idején a jogállam keretei között – mint meggyőződhattünk róla: tették –, a miniszterelnöknek akkor se lett volna módja „az emberi jogok” érdekében beavatkozni. A kormányzat és az igazságszolgáltatás helyes viszonyát illetően Draskovics Tibor következő szavai lehetnek irányadók: „Az albizottság tagjai tisztában vannak azzal, hogy a rendőrök által elkövetett bűncselekmények tekintetében kizárólag az ügyészségnek van nyomozati jogköre... Következésképp a rendőrségnek, illetve a rendőrséget felügyelő miniszternek ezekben az ügyekben semmi hatásköre sincs. Sőt, továbbmegyek. Ha bármifajta intézkedést vagy nyomásgyakorlást – akár erkölcsileg megmagyarázhatóan – a miniszter... vagy az országos rendőrfőkapitány tett volna, az a tanúk befolyásolására irányuló, a büntetőjogban meglehetősen súlyosan minősülő cselekménynek lett volna tekinthető.”⁵⁵

Ellenpontként ideiktatom a 2006-os eseményekben nyilvános szerepet kapott fideszes képviselő, Révész Máriusz ugyanebben a kontextusban kifejtett álláspontját: „A jogállamba vetett hitet aláássák azok az eljárások, amelyek a rendőrségen, bíróságon, ügyészségen folynak... Ezt a bizalmat mindaddig nem lehet helyreállítani, amíg ezeknek valamilyen következménye nem lesz... A bíróságok úgy ítélték, ahogy, és nincs következmény. Az a baj, nekünk az a gondunk, hogy ezekben az ügyekben nem történt semmi...”

Szóval, a focit... gólról játszzák. Az a kérdés, hogy bent van-e a kapuban a labda, vagy nincs bent. Gól, vagy nem gól. Dzsudzsáknak tegnap bement, innentől más az eredmény. Tehát most történt valami, és... a végeredmény az, hogy gyakorlatilag nincs végeredmény, nincs bent a gól... Nem mondom, hogy az ügyészség hátradőlt, annyit mondom, hogy a gólt nem rúgta be... Száz ilyen ügyet tudunk mondani, és ezt látjuk problémának.”⁵⁶

Ilyen fickók osztják ma az ésszt – és hozzák a törvényt – a magyar parlamentben...

Jegyzetek

1 <http://index.hu/belfold/tuntet0917/?p=5>

2 Gulyás-jegyzőkönyv, 2010. 09. 17. 4–5. o.

3 <http://www.origo.hu/itthon/20040915afidesz.html>

4 A tárgyunk szempontjából érdekes Közbiztonsági Főigazgatói posztot az a Hatala József töltötte be, akit Pintér 2010 után reaktivált, s az ORFK jelenlegi vezetőjévé tett – ám ez utóbbi csak véletlen. <http://www.police.hu/content/organization?contentid=1996653>

5 http://index.hu/belfold/tuntet0917/selmecki_gabi_volt_kabinetfonoke_vedte_az_mtv-t/

6 Gulyás-jegyzőkönyv, 2010. 09. 08. 7. o.

7 <http://www.origo.hu/itthon/20120718-papp-karoly-a-rendorseg-atszervezeseert-felelos-miniszteri-biztos-portreja.html>

8 Gulyás-bizottság, 2010. 07. 14. 15. o.

9 <http://www.origo.hu/itthon/20060919szakertoi.html>

10 <http://2006-2007.orbanviktor.hu/>

11 Ezt a honlapról már kiretusálták, de itt megvan: <http://index.hu/belfold/ov060919/>

12 http://index.hu/belfold/tuntet0917/david_ibolya_orban_tovabbi_feszultseget_szit/ és <http://inforadio.hu/hir/belfold/hir-73338>

13 http://2001-2006.orbanviktor.hu/hir.php?aktmenu=3_4&id=2654

14 <http://index.hu/belfold/orban060926/>

15 [http://webcache.googleusercontent.com/search?](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:lpgp1daf2msJ:gyurcsanybeszed.blogter.hu/81119/ahogy_a_buntetojogasz_latja+&cd=1&hl=hu&ct=clnk&gl=hu)

[q=cache:lpgp1daf2msJ:gyurcsanybeszed.blogter.hu/81119/ahogy_a_buntetojogasz_latja+&cd=1&hl=hu&ct=clnk&gl=hu](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:lpgp1daf2msJ:gyurcsanybeszed.blogter.hu/81119/ahogy_a_buntetojogasz_latja+&cd=1&hl=hu&ct=clnk&gl=hu)

16 [http://www.eger.egyhazmegye.hu/index](http://www.eger.egyhazmegye.hu/index.php/20060920316/a-magyar-katolikus-puspoki-konferencia-allando-tanacsanak-nyilatkozata)

[.php/20060920316/a-magyar-katolikus-puspoki-konferencia-allando-tanacsanak-nyilatkozata](http://www.eger.egyhazmegye.hu/index.php/20060920316/a-magyar-katolikus-puspoki-konferencia-allando-tanacsanak-nyilatkozata)

17 <http://index.hu/belfold/rtulkapas>

18 Gulyás-jegyzőkönyv, 2010. 09. 28. 50. o.

19 Hivatalos nevén: *A 2002 és 2010 között és különösen 2006 őszén az állam részéről a politikai szabadságjogokkal összefüggésben elkövetett jogsértéseket vizsgáló albizottság.*

20 <http://www.parlament.hu/biz/emb/albiz/jelentes.pdf>

[lentes.pdf](http://www.parlament.hu/biz/emb/albiz/jelentes.pdf)

21 Gulyás-jegyzőkönyv, 2010. 10. 13. 73. o.

22 Uo.

23 Gulyás-bizottság, 2010. 09. 08. 62–63.

24 Uo.

25 Gulyás-jegyzőkönyv, 2010. 09. 08. 65. o.

26 Gulyás-jegyzőkönyv, 2010. 10. 13. 64. o.

27 Gulyás-jegyzőkönyv, 2010. 10. 13. 77. o.

28 Gulyás-jegyzőkönyv, 2010. 09. 17. 50. o.

29 Uo. 51. o.

30 Uo. 53. o.

31 Uo. 57. o.

32 Gulyás-jegyzőkönyv, 2010. 09. 17. 74. o.

33 Gulyás-jegyzőkönyv, 2010. 09. 01. 47–49. o.

34 Uo.

35 Gulyás-jegyzőkönyv, 2010. 09. 17. 73–74. o.

36 Uo. 76. o.

37 Uo. 77. o.

38 Uo. 80–81. o.

39 Gulyás-jegyzőkönyv, 2010. 09. 08. 27.

40 Uo. 34. o.

41 Uo. 29–30. o.

42 Uo.

43 Uo. 36.

44 Kőszeg Ferenc: Bűnözés, börtönnépesség, előzetes letartóztatás. *Belügyi Szemle*, 2011/4.

45 Gulyás-jegyzőkönyv, 2010. 10. o.

46 Gulyás-jegyzőkönyv, 2010. 09. 03. 71–86. o.

47 Kőszeg: i. m.

48 Uo.

49 Gulyás-jegyzőkönyv, 2010. 09. 06. 39–40. o.

50 Kőszeg: i. m.

51 http://www.ekint.org/ekint_files/File/sz%EDv%F3s%20m%E1ria.pdf

52 Kőszeg: i. m.

53 Uo.

54 16. oldal <http://www.parlament.hu/biz/emb/albiz/jelentes.pdf>

55 Gulyás-jegyzőkönyv, 2010. 09. 28. 50. o.

56 Gulyás-jegyzőkönyv, 2010. 09. 20. 39. o. és 2010. 10. 13. 14. o.

Tetszik

70 ember kedveli. Legyél te az első az ismerőseid közül!

Kapcsolódó írások:

1. **Debreczeni József: A parlamentáris kormányzás megbénítása** Hogy Orbán pártvezéri státusa nem rendült meg a 2006-os újabb...
2. **Debreczeni József: A politika fertője** E munka megírására Kerék-Bárczy Szabolcs: Tiszta közélet – a jól...
3. **Debreczeni József: Mi különb magyarok vagyunk! – A hazai belpolitika és a határon túliak viszonya** A határon túli magyarokról való beszédet – okszerűen – Trianonnál...
4. **Debreczeni József: Trianon bűnbakja és hamis hőse – Károlyi és Horthy** Károlyi Mihály és Horthy Miklós történelmi alakokból politikai idollókká váltak...
5. **Debreczeni József: Megbuktak** 2009-ben könnyű volt a helyzet. Nem kellett jóstehetség: ha az...

Cimkék: **Debreczeni József**